

A CSODA

Kinn, a novemberi hajnalban nehéz ködtakaró feküdt az ázott földre, a házak tetejére, a kopasz fákra. Burkus, a házórző fehér kuvasz még egyszer körüljárta az udvart s kidugta orrát a kapu hasadékán. A puszta kertben kis nesz támadt. Burkus gyorsan szaladt végig az ösvényen, le a kert fenekéig. Sehol semmit sem látott, csak egy macska ugrott át a kerítésen, vagy talán csak egy száraz ág hullott le a diófáról. Megnyugodva ballagott vissza. Elsenyvedt napraforgókórék zörögtek mellette az induló reggeli szélben, nyirkos bundájából majdnem csepegett a köd, körülnézett még egyszer, aztán a szalmakazalhoz ment, még az őszelejen kapart barlangjába belefúrta magát, kétszer-háromszor körbefordult a szűk helyen, aztán karikába csavarodott, orrát a hasához dugta, két hátulso lába közé s szuszogni kezdett, mint aki elvégezte súlyos kötelességének legnehezebb részét.

Benn a cipésműhelyben még sötét volt. Szennyes, sáros lábbelik szaga, elkeveredve a csiriz savanyúságával, feküdte meg a kis szobát. A homályban furcsa hangok szállkostak. Meghatározhatatlan sarokban már fáradtan cirpelt a tücsök, a földre terített szalmazsák végén, befúrva magát a takarónak használt rongypokrócba, álmában dorombolt a macska.

Nyugodtan feküdt itt éjfél óta. Megvárta minden este, míg Feri, a kis inas, előhúzta a surgyét, a takarót s a durva, piros és kék csíkos párnát a láda mögül. A fiú még be sem bújt éjjeli pihenőhelyére, a macska már beugrott a pokróc ráncába, félve, nehogy a suszterné kizavarja.

Feri is lefeküdt, kinyújtotta fáradt, sovány kis tagjait. Néha odaért lába a macska selymes szőréhez,

a cica odadörgölődött didergős bőréhez, s a gyermek ezzel az egyetlen simogatással szenderült álomba.

A tücsök cirpelt, a macska dorombolt, a gyermek szabályosan, mélyen lélegzett, álmában néha csámcsogott. Az udvaron rekedten kukorékolt a vén, sárga kakas, mind messzebről-messzebről felelgettek neki a szomszédok.

A kakaskukorékolásra a suszterné megmozdult az ágyban, az ablakra nézett, s bár még homály borult a szobára, a megszokás mindennél pontosabban tudatta vele, hogy reggeledik. Az ura mélyen, mint egy csutak, aludt s minden lélegzésnél borszagot fújt magából.

A három gyermek csendesen szunyókált, a legkisebbik nyögni kezdett, az asszony megtapogatta, érezte, hogy nedves alatta a lepedő s ki van takarva. Rádobta a paplant s kibújt az ágyból. Csak úgy sötétben felkapta szoknyáját a székről, a nyakába vetette, leeresztette meglötyedt derekára, az ágyterítőt a vállára kapta s csendesen kiment a konyhába. A kemence fölött, a kis fatokban kakasgyufa állott, egyet végighúzott a falon, meggyújtotta a konyhalámpát, előkaparta az este odakészített forgácsot s egy perc alatt tüzet gyújtott. Hatalmas vassfazékba kiöntötte az egész kártya vizet, egy ládából málélisztet mert a fakupával s azután ujjai közt eregette be a fazékba: locsot készített a malacoknak. Az üresen maradt víztartó edényre nézett, hirtelen a műhelyajtóhoz lépett, kinyitotta s bekiáltott:

— Feri, Feri te, kelj már fel, Feri, csak nem akarsz délig aludni?!

Mikor látta, hogy a gyermek megmozdul, a tűzhöz szaladt, lekapta róla a vasedényt s letette a földre. A kemence alól felvett egy fadarabot s kavargatni kezdte a forrázatot.

A kis inas kinyitotta szemeit, a műhelyben még sötét volt, alig lehetett látni a kis asztalt, mellette inkább sejtődött, mint látszott egy csizmaszár.

Az ispán úré — gondolta a gyermek —, ennek ma készen kell lenni.

A konyhából bemászott a kis lámpa sárga fénye. Feri hunyorgott, megdörzsölte szemeit. Soványka lábainál érezte a macska meleg hátát, karjai, dereka bizseregtek, simogatta a rossz szagú pokrócot, szegény, sivár gyermekségének egyetlen menedéke: az ágynak csúfolt szalmazsák hívta vissza törődött, kidolgozott kis testét, lehunyta nehéz pilláit, s már otthon is volt a falujában, szaladt a zöld gyepen pendelyes, gatyás pajtásaival, a nap forrón sütötte fejét; távol, a folyó füzes partjai felé libái csipdesték a füvet.

— Gyí, te gyí! — rikkantott az egyik gyermek.

— Feri, Feri — hallotta az inaska. Először lágyan, mint a mezőn röpködő gyermekhang, aztán sűrítve, mint az esti szél, majd keményen, riasztón, mint egy hozzávágott rög érte a neve: „Feri, Feri”. A mesterné állott előtte, vállát ráncigálta s a fülébe kiabálta:

— Állj már lábra, te isten dögje!

A gyermek talpra ugrott, két öklével dörzsölte szemeit, aztán felrántotta nadrágját, kabátját, a cipőit csak úgy mezítlábra. Egy csuporba vizet vett a cseberből, szájába kapott egy kortyot, onnan a két tenyerébe csepegtette s megmosta arcát. Kihúzta derekán az ingét, lehajtottá jól a nyakát s beletörülközött.

— Na gyere, Feri — mondta az asszony. Megfogták ketten a nagy vasfazék füleit s kivitték a disznóólhoz. A két ártány az ajtónyitásra visítani kezdett, ahogy Feri felemelte a vályú lappancsát, egymást lökdösve fúrták fejüket előre, s mikor a meleg lé eléjük ömlött, elégedetten szuszogtak benne ormányukkal s hangosan szürcsölték.

A suszterné vakargatta fülük tövét, mustrálgatta őket s számította, hogy karácsonyra hány liter zsírt fognak adni. Feri dideregve állott a finoman szitáló, hideg esőben, aztán felkapta a fazakat, a konyhába szaladt vele, letette s visszafutott a tyúkketrechez. Kivette a vaskarikába dugott pecket, kinyitotta az ajtót s ergette kifelé a tyúkokat. Amint egyenként az ajtóhoz közeledtek, megfogta őket, megnézte, hogy nem tojósak-e; amelyiket annak találta, azt visszalökte a ketrecbe.

Mikor ezzel is megvolt, visszament a műhelybe. A szalmazsákot begyömösölte a láda mögé, a rongypokrócot a ládára terítette, kinyitotta a légypiszkos kis ablakot és seperni kezdett. A szemetet apró halomba gyűjtötte az ajtó mögé, aztán elrendezte az asztalon a szerszámokat, a mester székét még le is törölte a tenyerével. Az egyik lábszíjjal este a gyermekek játszottak, sokáig kereste, míg egy csizmaszárban megtalálta.

Mire ezeket elvégezte, a szoba is megmozdult. A gyermekek ingben ugrándoztak, a legkisebbnek már egy csupor meleg tej volt a markában. Ahogy szürsölte, lefolyt az állán, végig a mellén s megnedvesítette mocskos kis ingét.

A két nagyobbik egyszerre állott a mosdótál elé, ott aztán lökdösődni kezdtek s ráncigálták a piros csikos, szöttes kendőt. Az anyjuk kikapta kezükből s mind-egyikre húzott egyet vele.

Felébredt a suszter is és mérgesen figyelte a lármat. Rámordult a kicsikre, hogy legyenek csendesen.

A felesége odaszólt:

— Kibújhatnál már az ágyból. Ott heversz, mint egy püspök, nem bánod, ha megszakad is a nyakam a dolgoiban.

— Fogd be a szádat — válaszolt az ember, s kibújt a paplan alól. Rongyos fekete harisnyákat húzott a lábára, nagy körülményességgel csavargatta rájuk a gatyamadzagokat, felrántotta a cúgos cipőt, aztán a fényes, elöl csirizes fekete nadrágját, sebtiben megmosdott, megtörülközött s az asztalhoz ült.

— Adj fiam egy kicsi szalonnát — szólt a feleségéhez.

— Nincs — felelte az asszony kurtán.

Tudta, hogy az éjjel sokat ivott az ura s most fanyalog a kávéból. Jó volna egy kis füstös vagy paprikás szalonna a boros gyomrának.

A suszter ma csodálatosképpen nem akart veszekedni. Felkelt s a konyha vakablakában ráakadt egy darab szalonnára, bevitte a szobába, maga elé tette az asztalra. Mikor az asszony látta, szó nélkül eléje tette a kenyeret s a sót.

Mire elvégezte reggelijét, a segéd is megérkezett s azonnal nekifogott egy talpalásnak, közben folyton járt a szája:

— Feri, hol a faszeges skatulya? Feri, add ide a reszelőt, Feri, tedd ezt a talpat a vízbe. Hol a csiriz? Nesze, fényesítsd ki ezt a cipőt!

A konyhából a kicsi gyermek kiabált be. S mert az inas nem mozdult, hangosan bömbölni kezdett. Az anyja képéből kikelve szidta az inast:

— Te hóhérkötele, nem sül le a képedről a bőr?! Hallgatod, hogy majd megszakad annak a szegény kicsi gyermeknek a szíve. Nincs lelked, te betyár! Persze, ilyen a paraszt, hogy törje ki őket mind a nyavalya! Nem jön tegnap reggel is a tejesasszony? Láttam a pofájáról, hogy valamibe töri azt a tetves fejit. Hát tiszta igaz is volt, még ki sem töltötte a lábába azt a mocskos lurkát, már járt a pofája, hogy jövő héttől kezdve drágábban hordja a tejet. Jaj, istenem, hogy nem fut ki a lábuk alól a föld?!

Feri már a hátára kapta a kicsit s lovagolt vele a konyhában, onnan be a szobába, aztán megint vissza. Az asszony pedig megállás nélkül hadart. Homályos életének egyik pislogó fénye volt, hogy mindennap szidta a parasztot. Valami egészen különböző lénynek érezte magát, mert apja pecsenyesütő „iparos” volt, amint ezt minden alkalommal elmondta.

Feri csak úgy fújt a futkározástól, a kicsi nagyokat nyekkent, de szorította a nyakát erősen s nem akarta abbahagyni a játékot, míg az apja nem húzott egyet rá a tenyerével. Erre megint elkezdett visítani s ezt így folytatta délig. Hol játszott, mindenkinek lába alatt volt, hol piszkolt a padlóra s a konyha agyagos földjére, s ha nem vették észre, összefente magát egészen, hol pedig bőgött.

A suszter jól meghúzta a Feri fülét, s belökte a műhelybe.

— Mit gondolsz, te tekergő, hogy én azért tötöm beléd a drága ételt, hogy nekem egész nap rajcsulozz itt, mint egy bárókölyök? Állj a mesterség után, hogy úr legyen belőled, vagy menj haza disznópásztornak.

Itt van az ispán úr csizmája, talpot, sarkot reá! Ha holnap reggel haza nem viszed, leereszelem az orrodról a bőrt! De most megmondom, hogy pénz nélkül ott ne hagyd!

A gyermek leült a háromlábú székre, talpa alá tette a lábszíjat, térdére fektette a csizmát a torkánál s reáhúzta a szíjat, aztán elkezdte vizsgálgatni. Azt már látta, hogy ő nem holnap reggelig, de egy hétig sem csinálja meg ezt a csizmát. Esztendejét sepregetéssel, mosogatással, disznókúrálással töltötte, pesztrája volt a gyermekeknek, szobaleánya, kuktája az asszonynak, kengyelfutója a mesternek s a segéd úrnak. A mester-ségből eddig a csirizen s a cipőkenőcsön kívül alig ragadt reá valami.

Kicsi koponyájában baktatva indultak meg a gondolatok s keresték, hogy mi ütött gazdájához. Miért kíván lehetlent tőle?

Megint az asszony szólította:

— Jere már enni te, még az ételhez is instálni kell a lustát.

A gyermek kiment a konyhába, az asztalon egy tányérban pityókaleves volt még a tegnapi délről, mellette egy darab kenyér. Szó nélkül melléje ült s meg-evett mindent az utolsó falatig. Aztán felállt, megtörölte száját a kabátja ujjához s visszament a műhelybe.

Megint elővette a csizmát s a térdére tette, de alig forgatott rajta egyet-kettőt, a segéd cigarettáért küldte. Utána is kiáltott, mikor kinn volt már az udvaron:

— Aztán vigyázz, nehogy megint a földre ejts belőle vagy egyet. Haza se gyere...

A gyermek kiment a kapun s megindult a kocsmá felé. Emberek jöttek vele szembe és mentek el mellette, egy kocsi két szép sárga lóval robogott el az út közepén, a mészáros üzlete előtt egy lenyúzott borjút vettek le a szekérről. Az iskola udvarán hancúroztak a gyermekek, vidáman sikongtak a csípős időben. Szeretett volna közéjük állani és velük játszani. Találkozott Jancsival, az asztalosinással, s egy kicsit elbeszélgetett. Aztán bement a kocsmába, megvette a cigarettát s szaladt vele hazafelé.

— Csakhogy itt vagy már, te tekergő! — Ezzel fogadták. — Annyi ideig ülsz, hogy amíg visszakerülsz, itt a műhelyben megérik a zöld dohány.

A segéd úr, megelekedve szellemes mondásával, cigarettára gyújtott, a gyermek pedig ismét leült szó nélkül a munka mellé.

Közben a mester elment hazulról. Azt mondta, hogy a községházára megy, az adó miatt.

— Megeszik az embernek a fejit — mormogta az asszonynak —, azt hiszik, hogy csak nekik keresek.

A felesége tudta, hogy csak ebédre fog hazajönni, mert útközben megáll néhány spriccerre is.

Feri bontogatta az ispán csizmájáról a régi, rossz talpat. Ahogy feszegette a bőrt, egész porfelhő gomolygott ki a lábbeliből. Közben erősen töprengett azon, hogy miképpen fogja ő az új talpat felverni. Mellette állott az asztalon egy nagy tábla talpbőr, nézegette s számítgatta, hogy lehetne kivágni belőle az ispán csizmájához szükséges két darabot. Megborzadt arra a gondolatra, hogy el találja szabni. Biztosan istenesen elveri érte a mester.

Délig még elküldte az asszony egy fél kiló lisztért, aztán sóért szalasztotta. Átfuttatta a szomszédba a hús-vágóért, ágakat aprítottatott vele a tűzre, egy negyed-órára a kicsi gyermek mellé állította, nehogy felforduljon, amíg bajmóldízik.

Hazajött a mester, s ebédhez ültek.

Ebéd után a suszter ledőlt egy percre, amint mondani szokta, hogy legalább egy óra hosszat horkoljon.

Délután a segéd visszajött a műhelybe, egy levelet a postára küldött a gyermektől, leült, dolgozni kezdett s amíg kalapálta, reszelte a talpot, megszakítás nélkül füttyölt. Mélyen és érzéssel csinálta ezt, s az idő repülve szállt tova, mert míg keze gépiesen végezte a megszokott munkát, lelke füttyszárnyon andalgott szép szerelemről, egy városi műhelyről és az egész „szépreményű” jövőről.

Mire a mester felkelt, az inas mind a két csizmáról lebontotta a régi talpat és bizonytalanul piszmogott a szerszámokkal.

— Na, te semmirevaló — szidta a gazdája — ugyé, hogy elloptad az egész napot? Azért ételek én téged, hogy egy nap alatt két lyukas talpat tégy elém?!

Feri védekezni kezdett:

— A ténsasszony a boltba küldött...

— Fogd be a szád, mert rád vágok — morgott a mester.

A gyermek elhallgatott, felkelt s kiment az udvarra. Kora délután volt, de már szürkülni kezdett a novembri táj. Összekiabálta a tyúkokat, mikor elültek, rájuk zárta a ketrecajtót. Azután az asszonnal enni adott megint a disznóknak, majd elszaladt egy deci seprópálinkáért a mesternek, s mikor lihegve vissza-jött, azt mondta:

— Mester úr, kérem szépen, elmegyek az iskolába.

A suszter szó nélkül felállt a székről, a gyermekhez lépett és teljes erejéből pofon vágta.

Az iskola, ez volt az a kérdés, ami legjobban felbőszítette:

— Tekergő, gazember, persze iskolába akarsz menni? Ott ülni lehet két órán keresztül. Nem eleget luskálsz egész nap az én pénzemért? Mi akarsz te lenni, te hóhér? Püspök vagy miniszter, hogy vesztél volna...

Feri lángban égő arccal ült a háromlábú széken, meg sem mert moccanni.

A suszter fel és alá sétált a kis műhelyben és káromkodott, mint a jégeső. Annál nagyobb lett a mérge, mert tudta, hogy mégis el kell engednie a gyermeket. Kétszer büntették meg amiatt, hogy az inas elmaradt az iskolából. Fizetni pedig nem akart.

— Na, mit sipogsz ott? Kelj fel és mars! Menj, takarodj, hogy ne lássalak! Pusztulj az iskolába, hogy ott sülyedjen el veled együtt!

Feri felkelt, a láda mögül egy könyvet, irkát, vonalzót és ceruzát vett elő s indult kifelé. A gazdája utána-szólt:

— Aztán azt megmondom, hogy reggel az ispán csizmáját hazavidd készen s az árát elhozod. Addig le ne merj feküdni, amíg meg nincs a munka, mert alád gyújtom a surgyét!

Az inaska a konyhába lépett, a szobaajtó nyitva volt, már égett a lámpa az asztalon. A nagyobbik gyermek olvasott, a leányka a kicsi fiúval hancúrozott. Az ajtóval szemben Krisztus-kép függött a falon. Ferinek most is egyenesen erre a képre esett a tekintete. A szőke szakállas fehér arc bánatosan nézett feléje, a töviskoszorú barnállott a szép fejen, s kétoldalt a homlokon vércseppek folytak alá.

Még sajgott arcán az ütés, de amint a képre nézett, nem érezte úgy a fájdalmat, mint az előbb. Homályosan és mégis színesen képzelte el sokszor a megfeszített ember szenvedését, ki jóságos bánattal néz alá a mennyből az emberekre. Nem tudta, mit gondoljon szerepéről, mit várjon tőle, de szeretettel nézett rá mindig, és valahányszor a képre pillantott, eszébe jutott, ahogy az iskolában tanulta:

„...És felméne a mennybe és üle az Atyaistennek jobbára s onnan lészen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat.”

Megenyhült szívvel ment az utcán, találkozott néhány pajtásával, s együtt igyekeztek az iskola felé. Ott boldogan, hancúroztak a folyosón s tanulás után vígan szaladtak hazafelé.

Vacsora után a kicsi gyermeket altatgatta jó sokáig, azután vizet húzott a kútból s fát készített reggelre a kemence alá.

A mester azt mondta a feleségének:

— Átmegyek Varga szomszédhoz márjásolni egy félórára.

— Eriggy a fenébe — válaszolt az asszony, mint aki biztosan tudja, hogy úgylis hiábavaló tartóztatni az embert.

A suszter megállott az ajtóban s visszaszólt az asszonynak:

— Te is elmehetsz! Mér' menjek én?

Aztán dühösen ordított az inasra:

— Azt mondom, hogy a csizma készen legyen, mert letöröm a derekadat! — Azzal elment.

A gyermekek elaludtak, az asszony még rakosgatott egy darabig, aztán elfújta a lámpát s ő is lefeküdt.

Künn szitált az őszi eső, Burkus kutya ide-oda járt

az udvaron, néha a kapu mellett hatalmasan ugatott. Egyébként az őszt tompa csendje borult a tájra.

A műhelyben sercegve égett a kis petróleumlámpa, egy sarokban megint megszólalt a tücsök, s a macska sétálgatott a gyermek lába körül. Az pedig ült a széken. Előtte az ispán két mahomed csizmája. Nézegette őket, szemlélgette a nagy talpdarabot s nem mert hozzáfogni, hogy kiszabja belőle a két csizmára valót. Zsibongott a lába s a karja, körülötte csend és nyugalom, mely jólesően simogatta egy nap csatarás zűrzavara után, s ahogy ott üldögélt, abba az édes bódulatba ringatta, mely minden gyermekért eljön esténként, hogy az álom színes, szép országába vezesse a kis lelkeket.

Felriadt, ránézett a csizmákra és sírni kezdett. Hangtalanul sírdogált, könnyei végigfolytak az arcán s egészen megnedvesítették ingének nyakát. Sírt-sírt, és magában, ő sem tudta miért, egyre mondogatta: — ... és felméne az Atyaistennek jobbára s onnan lésszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. — Ítélni, ítélni eleveneket és holtakat, holtakat, holtakat...

És elaludt a kis inaska. Fejét leejtette a szerszámokkal teli asztalra, két karja lecsüngött a földig, s mellette fenyegető rémként állott az ispán két nagy csizmája.

Ekkor a kapunál megállott egy ember. Vállán kis batyut emelt, ruhája ázott, arca fáradt volt. Nagy szőke szakállán és bajuszán esőcseppek gyöngyöztek. A műhelyből a világosság kiszűrődött az utcára, azt nézte az éjszakai vándor. Felágaskodott, hogy a kerítésen benézhesen.

„Cipézműhely — gondolta —, itt talán egy kicsit megmelegedhetem. Ha másképp nem, mielőtt továbbmennék, megfizetem az egyórai szállást egy kis munkával.”

Benyitott a kapun. Burkus torkaszakadtából ugatni kezdett, de mikor látta, hogy az idegen egyenesen benyit az ajtón, elhallgatott.

A vándor belépett a műhelybe. Csend fogadta. A lámpa sercegett, a tücsök cirpelt, a macska már dorombolt, a gyermek pedig karjait elejtve, mélyen

aludt. Sokáig nézte a vándor a kis inaskát. Sanyarú, veréssel és koplalással teli gyermekora kezdett zsongani keményre nyomorgott lelkében. Odalépett s meg-simogatta a gyermek puha haját. Az meg sem mozdult az érintésre. A vándor letette batyuját a földre, leült egy székre, kenyeret és egy darab húst vett elő s falatozni kezdett. Amint elvégezte az evést, cigarettára gyújtott s füstölni kezdett. Megmelegedtek s új erővel teltek meg tagjai.

— Reggelre a szomszéd városban kell lennem — motyogta —, nehogy mást fogadjanak helyettem — s azzal indulni akart.

Fel akarta venni a batyuját. Amint lehajolt, láthatta a gyermek arcát és látta, hogy könnyek patakja hagyott rajta barázdát. Látta mellette a két félbenmaradt csizmát, és világosság gyúlt fejében. Megértette a kis inas szívét, a száanalom szép, fehér virágba szök-kent lelkében s elárasztotta illatával a nyomorult kis műhelyt.

Leült megint a székre, ledobta maga mellé kalapját, szerszámokat kotort elő, kézbe vette a talpat, a csizmákat. Egy perc alatt kiszabta a szükséges darabokat, ráillesztette a régiek helyére s kalapálni kezdett. Úgy járt kezében az ár s a kalapács, hogy megizzadt bele. Oly szaporán szedegette fogai közül a faszegeket, hogy alig lehetett szemmel kísérni mozdulatait.

A gyermek csak aludt.

A vándor már elkészült a munkával, elővette a ke-fét, a fénymázás skatulyát és ragyogóra fényesítette a csizmákat.

Az inaska álmodott. Álmában szepegett, sírt és a csizmákra gondolt, miket reggel haza kell vinnie s amik ott álltak a műhelyben tátott szájjal, készületlenül. Azt álmodta, hogy félelmében el akart bujdosni a háztól. Már kiment a műhelyajtón, benézett a szobába, mielőtt kilépett volna a küszöbön s megállott dermedve, mert úgy látta, hogy a töviskoronás Krisztus feléje tart.

A vándor már fogta a kilincset, kalapja kezében, batyuja már a hátán, s búcsúzóul a gyermeket nézte. A kis inas felriadt, tágra meredt szemmel nézett az

ajtóra. A vándor mosolyogva pillantott rá, szőke, hosszú szakállá meglebbent, s aztán kihátrált az ajtón. Burkus megint ugatott, a vándor kilépett a kapun, s a kutya morogva jött az ajtóhoz.

A gyermek nagyot sikoltott. Reszkettek a lábai, a fogai vacogtak és valami félelmes meghatottságtól eltelve szaladt a szobához, berontott s a sötétben kínoosan szorongva kiáltotta:

— Itt volt Krisztus! Ténsasszony, itt volt Krisztus!

Az asszony felriadt. Kiugrott az ágyból s kiszaladt a gyermek után a műhelybe. Az még mindig reszketve ismételte:

— Itt volt Krisztus, itt járt Krisztus!

Nagy robajjal jött be a suszter. Szájtátva nézte feleségét és a gyermeket, ki egyre ismételte:

— Itt volt, itt volt, itt volt Krisztus! Éppen olyan volt, mint bent a képen, hosszú szőke szakállá, bánatos orcája, és mosolygott rám, aztán elment.

— Megbolondult ez a kölyök! — kiáltott a gazda. — Meg vagytok örülve, hogy itt ugráltok éjszakának idején? — kérdezte feleségétől.

— Pofon váglak, te pimasz! — kiabált az inaskára, ki reszketve állott az asztal mellett s mereven nézte a fényesre tisztított, megtalpalt csizmákat.

Odanézett a suszter is és leeresztette felemelt kezét. A remekbe talpalt csizmák komoran és figyelmeztetően néztek reá.

Ezt a gyermek nem csinálhatta.

Valami csodálatos meghatottság ereszkedett reá, nem tudott semmit sem szólani, odament a gyermekhez, ki dideregve állott könnyfoltos arcával, s amit soha életében nem tett meg, egy nyomorult kis férregnek, egy utolsó szurtos kis inasnak, ő a hatalmas mester, megsimogatta a fejét. Aztán megsimogatta az arcát is.

Aztán odament a ládához, előhúzta a szalmazsákokat, megvetette az ágyat s azt mondta:

— Feküdj le, fiacskám, szépen!

A feleségéhez meg így szólt:

— Meghúlsz egy szál ingben, menj az ágyba, kedvesem.